

Huvudmannen för Kunskapsskolan i Botkyrka
Kunskapsskolan i Sverige AB
Virkesvägen 3
120 30 Stockholm

2005-10-04
1 (2)
Dnr 54-2005:234

Genomförd inspektion av utbildningen vid den fristående grundskolan Kunskapsskolan i Botkyrka

Bakgrund

Skolverket har till uppgift att utöva tillsyn över och granska kvaliteten i utbildningen i fristående grundskolor. Inspektionen skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet vid skolan uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Skolverket har genomfört inspektion vid den fristående grundskolan Kunskapsskolan i Botkyrka. Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt vilka bedömningar som gjorts av Skolverket.

Skolverkets bedömning och beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att verksamheten vid Kunskapsskolan i Botkyrka, med undantag av nedanstående kritikområde, övergripande är av god kvalitet och ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för grundskolan.

Inspektionen visar dock på vissa områden som behöver utvecklas (förbättringsområden) samt brister i verksamheten i förhållande till författningarna (kritikområde). Dessa redovisas nedan.

Förbättringsområden

Skolverket har i den bilagda rapporten uppmärksammat huvudmannen på följande områden där skolan behöver utveckla sin verksamhet:

- andelen lärare med utbildning avsedd för undervisning i slöjd, hem- och konsumentkunskap, bild, spanska, franska och svenska som andraspråk bör öka,
- skolans arbetsmiljö bör utformas så att erforderliga hjälpmedel för studierna tillhandahålls och att elever känner att de har arbetsro och kan utnyttja studietiden effektivt i skolan,
- rutinerna för betygssättning bör tydliggöras så att det framkommer vem/vilka som är betygssättande lärare i vart och ett av de ämnen som eleven skall betygsättas i,
- skolans resultat är låga och orsakerna till detta bör analyseras. Därefter bör åtgärder vidtas för att förbättra resultaten.

Kritikområde

Av bilagda rapport framgår att det även finns brister i verksamheten i förhållande till författningarna:

- skolans undervisning i hem- och konsumentkunskap bygger på att ansvaret för delar av elevernas utbildning överläts till föräldrarna vilket inte är förenligt med skolförfattningarnas krav (1 kap. 2 § skollagen).

Uppföljning

Senast den 15 januari 2006 skall huvudmannen redovisa till Skolverket vilka åtgärder som vidtagits inom kritikområdet.

På Skolverkets vägnar

Leif Davidsson
Överdirektör

Anette Älmdalen
Undervisningsråd

I beslutet har även enhetschefen Marie-Hélène Ahnborg och undervisningsrådet Claes-Göran Aggebo deltagit.

Bilaga

Rapport med bilagor

Kopia till

Botkyrka kommun
Enligt fastställd sändlista

Inspektion av utbildningen vid den fristående grundskolan Kunskapsskolan i Botkyrka

1 Inspektionens syfte och genomförande

Utbildningen vid fristående grundskolor står enligt 9 kap. 11 § skollagen under tillsyn av Statens skolverk. Skolverket skall också enligt sin instruktion granska kvaliteten i skolväsendet. Med anledning av detta har inspektion genomförts vid Kunskapsskolan i Botkyrka.

Detta är Skolverkets första inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet höstterminen 2001. Inspektionen har bestått av dokumentstudier samt besök vid skolan den 13 april 2005 och har utförts av undervisningsråden Anette Älmdalen och Claes-Göran Aggebo. Besöket har föregåtts av kontakter och samtal med skolans huvudman respektive skolans rektor, som av Kunskapsskolan benämns skolchef (här kallad rektor), för planering och informationsutbyte. Vid besöket fördes samtal med företrädare för skolans huvudman, rektorn, lärare, skolsköterskan, elever och föräldrar. Vidare granskades lokaler, utrustning och läromedel. En basgruppssamling, ett kommunikationspass, en NO-laboration samt ett antal workshops besöktes.

Eleverna från Kunskapsskolan i Botkyrka får delar av sin undervisning vid Kunskapsgården i Gamleby. Huvudmannen bedriver verksamhet vid två s.k. kunskapsgårdar och Skolverket har granskat verksamheten vid båda dessa under våren 2005. En bedömning av verksamheten vid kunskapsgårdarna redovisas i en särskild PM (dnr 2004:3288) som bilagts denna rapport.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Botkyrka kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Kommunen uppgav i februari 2005 att rätten till insyn inte har utnyttjats vid den fristående grundskolan Kunskapsskolan i Botkyrka. Vid samtal med rektorn framkom att kommunen anordnar regelbundna träffar med fristående skolor där främst frågor om resursfördelningen tas upp.

Inspektionen har inriktats på att kontrollera om skolans utbildning uppfyller kraven för godkännande och rätt till bidrag enligt 9 kap. skollagen, 1 a kap. förordningen (1996:1206) om fristående skolor samt de övriga författningar som återges i bilaga. Inspektionens uppgift är att klargöra om och hur väl en verksamhet fungerar i förhållande till författningarna.

Alla faktauppgifter i rapporten är, förutom då annat anges, hämtade ur den dokumentation som skolan har lämnat till Skolverket eller den information som lämnats av ledningen för skolan. Huvudmannen för Kunskapsskolan i Botkyrka har givits möjlighet att lämna synpunkter på rapportens faktadel.

2 Allmänna förutsättningar för verksamheten

2.1 Skola

Skolverket godkände Kunskapsskolan i Botkyrka som en fristående grundskola för årskurserna 6 – 9 genom beslut den 30 oktober 2000 (dnr 00:1363). Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag från elevernas hemkommuner och får anordna provning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Kunskapsskolan i Botkyrka startade läsåret 2001/02 och omfattar årskurserna 6 – 9. Skolans elever är huvudsakligen folkbokförda i Botkyrka kommun.

Läsåret 2004/05 startades två profilgrupper vid skolan, en med inriktning mot innebandy och en grupp med inriktning mot fotboll. Verksamheten omfattar cirka 20 elever inom vardera inriktning och innebär för eleverna två timmars lärarledd träning samt en timme teori per vecka under dagtid utöver den undervisning som alla elever vid skolan får. Lärarna för respektive profilgrupp är anställda vid Kunskapsskolan i Botkyrka och lokalerna hyrs och bekostas av skolan. På skolans hemsida informeras om att två idrottsföreningar ansvarar för tränartillsättning och träningsinnehåll men enligt rektorn ser inte samarbetet ut så för närvarande.

Enligt rektorn avser skolans huvudman att inkomma med en ansökan till Skolverket om godkännande att bedriva undervisning i integrerad form inom grundsärskolans årskurs 6 – 9, då behov kan uppkomma för en inskriven elev.

2.2 Huvudmannens rättskapacitet

Huvudman för Kunskapsskolan i Botkyrka är Kunskapsskolan i Sverige AB med säte i Stockholm. Huvudmannens organisationsnummer är 556566-1815. Av huvudmannens registreringsbevis framgår att bolaget skall bedriva grundskole- och gymnasieundervisning i form av fristående skolor, samt därmed förenlig verksamhet.

2.3 Stabilitet

Ekonomi

Skolverket har tagit del av Kunskapsskolan i Sverige AB:s årsredovisning för räkenskapsåret den 1 juli 2003 – den 30 juni 2004. Enligt bolagets resultaträkning gjordes en vinst. Årsredovisningen och räkenskaperna har granskats och godkänts av auktoriserad revisor.

Kunskapsskolan i Botkyrka har redovisat en budget för verksamhetsåret 2004/2005. Utifrån ett planeringsunderlag tilldelas skolan läsårsvis en budgetram som är fastlagd av huvudmannens styrelse. Rektorn vid skolan har möjlighet att fördela resurser efter skolans behov inom ramen för den givna budgeten.

Elevantal

Eleverna på skolan fördelade sig, vid Skolverkets inspektionsbesök, enligt följande;

Årskurs	6	7	8	9	Totalt
Antal elever	109	104	90	77	380

Enligt redovisad elevprognos beräknas skolan vara fullt utbyggd läsåret 2005/06 med ca 400 elever, i enlighet med den ursprungliga planeringen av skolan. Skolan har redovisat att 162 elever står i kö till skolan inför läsåret 2005/06. Enligt rektorn planeras en ombyggnation av lokalerna under sommaren 2005 för att skolan skall kunna ta emot ett utökat elevantal.

2.4 Principer för intagning

Vid ansökan om godkännande av skolan uppgavs att skolan skall vara öppen för alla, en princip som också tillämpas. Vid fler sökande än platser tillämpar skolan syskonförtur i första hand och därefter anmälningsdatum till skolans kö.

Ingen särskild intagning sker till profilgrupperna, utan uttagningen sker utifrån samma intagningsprinciper som till skolan i övrigt.

2.5 Skolhälsovård

Skolhälsovården omfattar hälsokontroller, vaccinationer och förebyggande hälsoarbete. Skolsköterskan deltar i stor utsträckning i skolans elevvårdsarbete bl.a. i elevvårdsteamet. Skolsköterskan finns i skolan fyra dagar i veckan dvs. 80 procent tjänstgöring och skolläkaren kommer till skolan en förmiddag per läsår och vid behov. Skolsköterskan är anställd på skolan och skolläkaren har tidigare varit verksam inom den kommunala skolans skolhälsovård.

2.6 Registerkontroll

Inför anställning av personal vid skolan begär skolan in utdrag ur Rikspolisstyrelsens belastningsregister.

2.7 Avgiftsfri utbildning

Skolan tar inte ut avgifter för undervisning, material eller skolmåltider.

Det kan förekomma aktiviteter på friluftsdagar som är kostnadsbelagda för eleverna. Vid dessa tillfällen finns det alltid kostnadsfria alternativ att välja.

2.8 Bedömning

Skolverket bedömer att Kunskapsskolan i Botkyrka uppfyller de allmänna förutsättningar som krävs för verksamheten.

Utbildningen vid fristående skolor skall vara avgiftsfri för eleverna. Det får dock förekomma enstaka inslag i verksamheten som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. Vid skolan förekommer aktiviteter på friluftsdagar som är kostnadsbelagda. Skolverket vill göra huvudmannen uppmärksam på att det inte är förenligt med principen om lika tillgång till utbildning och den värdegrund skollagen ger uttryck för att vissa elever av kostnadsskäl skall behöva avstå från aktiviteter i skolan.

3 Kunskaper och färdigheter

3.1 Skolans organisation och ledning

Kunskapsskolan i Botkyrka är en av 16 fristående grundskolor som Kunskapsskolan i Sverige AB driver. Samtliga skolor följer samma utbildningskoncept och pedagogiska metod. För ledning av verksamheten har huvudmannen en verkställande direktör och två regionchefer samt ett huvudkontor med ett antal stödfunktioner. Rektorn ansvarar inför huvudmannen för skolans verksamhet. Rektorn har arbetat vid skolan sedan augusti 2003 och är sedan skolans start 2001 den tredje rektorn.

Kunskapsskolan i Botkyrka har ingen egen styrelse utan ingår i Kunskapsskolan i Sverige AB, vars styrelse leder verksamheten vid samtliga skolor inom företaget. Det är regionchefen som är föredragande i styrelsen för ärenden rörande skolan. Styrelsen handhar främst företagsövergripande ekonomiska och strategiska frågor. Den sammanträder tre gånger per termin. Rektorn deltar aldrig vid styrelsesammanträden.

Skolans rektor leder den pedagogiska verksamheten utifrån Kunskapsskolans pedagogiska koncept och har även budget- och personalansvar. Rektorn utövar sitt pedagogiska ledarskap genom att vara involverad i den dagliga verksamheten, vilket också bekräftas av föräldrar, elever och lärare. Han deltar i stor utsträckning i de sammanhang där undervisningen planeras. Han ingår i ett externt nätverk för fristående skolor på Södertörn där olika frågeställningar behandlas, bland annat diskuteras betygssättningsfrågor.

Rektorn är utbildad lärare i historia, samhällskunskap och svenska som andraspråk och har tidigare tjänstgjort som skolledare inom den kommunala grundskolan. Han har genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Vid samtal med rektorn framkom att han dels tjänstgör vid Kunskapsskolan i Botkyrka, dels vid Kunskapsskolan i Skärholmen. Det är enligt huvudmannen en tillfällig lösning i avvaktan på att en ny rektor skall tillträda i Skärholmen. Fördelningen av rektorns tjänstgöring är 50 procent på vardera skola och kommer att fungera så tills en ny rektor är tillsatt vid Kunskapsskolan i Skärholmen, vilket är planerat till höstens läsårsstart. Rektorn befinner sig i Botkyrka på måndagar, onsdagar och torsdagar, övrig tid i Skärholmen. Vid Kunskapsskolan i Botkyrka finns en ställföreträdande rektor som också är arbetslagsledare. Detta är en tillfällig lösning som inte skall bli en permanent lösning menar rektorn. Enligt lärarna fungerar det dubbla ledarskapet bra. Elevärenden och ärenden av administrativ karaktär som uppkommer när rektorn är i Skärholmen handhas av den ställföreträdande rektorn. Rektorn ansvarar dock alltid för elevvårdskonferensen, beslut avseende elever i behov av stöd och skolans skriftliga information.

För varje ämne finns en ämnesansvarig lärare på skolan med ansvar för övergripande frågeställningar kring ämnet och att sammankalla konferenser vid betygssättning. Ämnesansvariga från huvudmannens alla skolor samlas till gemensamma ämnesdagar för att utbyta erfarenheter. En viktig funktion för ämnesdagarna är att bidra till att undervisningen på skolorna blir likvärdig. Ämnesdagarna leds av en lärare med centralt ämnesansvar inom företaget.

Eleverna och den pedagogiska personalen arbetar i två arbetslag, uppdelat i ett arbetslag för årskurs 6 och 7 och ett arbetslag för årskurs 8 och 9. Vardera arbetslag leds av en arbetslagsledare som träffar rektorn och skolkoordinatören en gång i veckan för att samordna gemensamma aktiviteter och diskutera aktuella verksamhetsfrågor. Denna grupp utgör skolans ledningsgrupp. Varannan vecka deltar elevrådets ordförande och sekreterare vid ledningsmötet. Ledningsgruppens arbete har under läsåret till stor del handlat om insatser för att förbättra skolans rykte men också att förbättra verksamheten. Elevrådet har kommit med många goda förslag enligt rektorn.

Lärarna har arbetslagsträffar och ämneskonferenser varje vecka. En gång per vecka samlas samtliga medarbetare till stormöte som leds av rektorn.

Skolans elever är indelade i basgrupper. Basgrupperna har mellan 18 till 24 elever med en lärare, s.k. handledare. Skolan har totalt 18 basgrupper. Skoldagen börjar och avslutas med att eleverna samlas i basgruppen för planering och reflektion, en s.k. basgruppssamling.

3.2 Lärarkompetens

Vid tidpunkten för Skolverkets besök fanns enligt skolans dokumentation tjugo lärare (exklusive tjänstlediga) anställda för undervisning, motsvarande 19,3 heltidstjänster. Skolan har utbildade lärare för den undervisning de bedriver i svenska (2), matematik/NO (4), SO (2), engelska (2) och moderna språk (1, tyska), idrott och hälsa (2) samt musik (1). Det finns en lärare med specialpedagogisk kompetens på skolan.

Vid Kunskapsgården i Gamleby, där kursveckor bedrivs i ämnena hem- och konsumentkunskap, slöjd och bild arbetar lärare som har ämneskompetens och pedagogisk erfarenhet men till största del saknar lärarutbildning. Det finns ingen lärare vid Kunskapsskolan i Botkyrka som har lärarutbildning i hem- och konsumentkunskap, bild eller slöjd. Vidare saknas lärarutbildad personal i de moderna språken spanska och franska samt i svenska som andraspråk enligt skolans dokumentation. En lärare studerar vid lärarhögskolans SÅL-utbildning (särskild lärarutbildning) för att erhålla lärarutbildning i matematik/NO. Rektorn arbetar aktivt för att öka andelen behöriga lärare bl.a. för att kunna höja kvaliteten i den pedagogiska planeringen och skolans betygssättningsprocess.

Det finns en kompetensutvecklingsplan upprättad för skolans personal och personalen har också deltagit i ett varierat utbud av utbildningar, vilka till största del anordnas av Kunskapsskolans centrala organisation.

3.3 Lokaler och utrustning

Skolan är byggd enligt Kunskapsskolans koncept med öppna arbetsytor, flera mindre studierum, ett antal rum för bl.a. basgruppssamling och workshop och två mindre s.k. arenor (föreläsningrum). Eleverna serveras skollunch i en personalmatsal i byggnaden bredvid skolan. Idrottsundervisningen, som bedrivs minst en timme i veckan för alla elever, är förlagd till en näraliggande idrottshall.

På skolan finns en bild- respektive musikverkstad och viss utrustning för NO-laborationer. NO-laborationer som kräver mer avancerad specialutrustning har genomförts i lånade laborationslokaler vid Mobila Gymnasiet Globen. För undervisning i hem-

och konsumentkunskap finns ingen för ändamålet avsedd lokal utan eleverna får delta i visst arbete i lunchrestaurangen och cafeterian. I den planerade utbyggnaden av skolan inför läsåret 2005/06 planeras dock ett undervisningskök med fem spisar för undervisning i hem- och konsumentkunskap. I samband med utbyggnaden planeras också lokaler för slöjdundervisning, ny musikverkstad, flera smårum och även en större arena.

På Kunskapsskolans webbplats "Kunskapsporten" presenteras Kunskapsskolans undervisningsstruktur. Där finns också undervisningsmaterial att hämta för elever och lärare. Kopplat till olika "steg, projekt och kurser" finns mål, arbetsuppgifter och redovisningsnivå preciserat. Kunskapsskolan har utvecklat egna läromedel i matematik samt engelska och ett utvecklingsarbete pågår för att även framställa ett läromedel i svenska. Även föräldrar har via Internet tillgång till "Kunskapsporten". För att få tillgång till "Kunskapsporten" behöver eleverna tillgång till datorer. Sammanlagt finns det 76 datorer vid skolan att använda i undervisningen, samtliga med internetuppkoppling. Enligt rektorn och de intervjuade eleverna råder viss brist på datorer och efterfrågan är hög.

Andra läromedel än "Kunskapsporten" finns tillgängliga för eleverna inom varje ämne. Skolans bibliotek är under uppbyggnad och besök i det näraliggande kommunala biblioteket sker i organiserad form.

3.4 Undervisningens innehåll och arbetsformer

Skolan följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, och de nationellt fastställda kursplanerna för grundskolan har konkretiserats. Kunskapsskolan i Botkyrka tillämpar Kunskapsskolans pedagogiska upplägg som utgår ifrån en individualiserad utbildning i tid och kravnivå. För eleven innebär det ett stort mått av eget ansvar och egen planering. Eleven kan anpassa sitt lärande till studier i olika takt och får stöd av handledaren och en loggbok för planerings- och reflektionsarbete.

Kunskapsskolan i Botkyrka har ett timpanelöst undervisningssystem. Enligt Kunskapsskolans ansökan om godkännande av skolan i Botkyrka skall verksamhetstiden för eleverna uppgå till 3 520 timmar i årskurs 6 – 9, vilket överensstämmer med den verksamhetstid som presenterats för Skolverket vid inspektionen. Före och efter skoldagens slut, kl. 07.30 – 08.30 respektive 14.30 – 16.30, finns en handledare tillgänglig för stöd till de elever som är i skolan för skolarbete utanför skoltid.

Skolan anordnar modersmålsundervisning i femton olika språk, och denna undervisning berör tretton procent av skolans elever. Drygt fem procent av skolans elever omfattas av undervisning i svenska som andraspråk.

Varje elev påbörjar under terminens första vecka att utarbeta sin individuella studieplan. Med stöd av sin handledare skissar eleven på sina terminsmål, utifrån de långsiktiga mål som eleven, föräldern och handledaren enats om när eleven började i Kunskapsskolan. Handledaren träffar varje elev i sin basgrupp 15 minuter per vecka i ett enskilt samtal (ph-samtal) för att upprätta en veckoplanering relaterad till studieplanen och följa upp måluppnåelsen i föregående veckas planering samt ta upp eventuella problem i skolsituationen. De elever vid Kunskapsskolan i Botkyrka som kombinerar någon av skolans idrottsinriktningar med studier planerar sin vecka utifrån dessa förutsättningar. Rektorn menar att kunskapsskolans individualiserade undervisning möjliggör ett idrottsutövande

på skoltid. På så sätt får eleverna förutsättningar att uppnå målen i grundskolans alla ämnen.

Svenska, matematik, engelska och moderna språk studeras enligt Kunskapsskolans stegmodell och uppgår till 35 steg per ämne. Som språkval erbjuder skolan franska, spanska och tyska. Inom varje steg anges mål samt beskrivningar av moment och uppgifter. Beror på elevens "lärstil" finns möjlighet att välja en strukturerad väg eller en personlig väg genom respektive steg. Inom vart och ett av de ämnen som nämnts ovan ingår också ett antal s.k. projektsteg då kunskaperna skall tillämpas i ett problembaserat uppdrag. Inom ramen för projektsteget genomförs också moment av diagnostisering av elevens kunskaper från de närmast föregående stegen.

Övriga ämnen ingår i olika kurser, s.k. Trådkurser, Jagkurser och Europakurser. Eleverna läser en kurs i taget. Kurserna innebär tematiska och ämnesövergripande studier. I Trådkurserna ingår framför allt samhällsorienterande- och naturorienterande ämnen, svenska, teknik, bild, slöjd och musik. I Jagkurserna ingår ämnen som idrott och hälsa, biologi, kemi, hem- och konsumentkunskap, samhällskunskap och religionskunskap medan Europakurserna framför allt innehåller geografi, samhällskunskap och historia. Inom varje kurs får eleven, tillsammans med handledaren, välja svårighetsgrad (blå, röd eller svart pist). Under årskurs 6 och 7 läser eleverna endast blå pist.

Skoldagen börjar med en basgruppssamling som varar cirka 30 minuter. Ett stående inslag är att eleverna och handledaren gemensamt tittar på TV-nyheter och diskuterar dessa. Dessutom går de igenom dagens aktiviteter och eleverna gör sin planering för dagen. Därefter, fram till eftermiddagens basgruppssamling vid skoldagens slut, förfogar varje elev över sin egen tid enligt sin planering. Skoldagen kan innehålla föreläsningar inom ramen för en pågående kurs eller kommunikationspass där muntlig kommunikering varvas med teoretiska genomgångar inom ett stegämne. Dagligen erbjuds dessutom olika workshops, då eleven väljer en arbetsplats i anslutning till ämnets institution. Där finns ämneslärare, datorer och material som behövs för ämnet.

Vid Kunskapsgården i Gamleby bedrivs viss undervisning inom ämnena hem- och konsumentkunskap, bild och slöjd. I anslutning till undervisningen på Kunskapsgården i Gamleby får också eleverna undervisning i dessa ämnen vid hemskolan. Dessutom studeras olika teoretiska moment i dessa ämnen genom ämnesintegrerad undervisning i andra ämnen. Till stor del genomförs uppgifter i dessa ämnen även genom hemstudieuppgifter en till två dagar per termin. Eleverna instrueras i skolan och genomför sedan en hemuppgift, exempelvis viss matlagning. Föräldrarna skall efter genomförd hemuppgift skriva ett "omdöme" hur genomförandet fungerade som sedan inlämnas till handledaren. För undervisning i hem- och konsumentkunskap får även eleverna delta i visst arbete i lunchrestaurangen för att få en inblick i storhushåll och livsmedelshygien. Eleverna tar dessutom ansvar för elevcafeterian under en vecka. Eleverna skall då också ansvara för ekonomin och hygienen. Arbetet sker under överinseende av skolans koordinatör. Eleverna får ett omdöme då veckan är slut.

Lärarna anser sig ha mycket god kännedom om alla elever i arbetslaget, deras studiesituation, resultat och stödbehov. Eleverna som Skolverket talade med ansåg att de får ett bra stöd av sina lärare och de vet var läraren finns till hands om de behöver hjälp. Det fram-

kom också att det är mycket papper att hålla reda på för eleverna, då läromedel och uppgifter skrivs ut från ”Kunskapsporten”, vilket kunde upplevas som rörigt.

Enligt såväl elever som lärare varierar arbetsformerna i undervisningen vid skolan, vilket också kunde observeras vid Skolverkets besök. Där gavs exempel på såväl individuellt arbete som arbete i mindre och större grupper. Vidare förekom lärarledda genomgångar där undervisningen i hög grad tog utgångspunkt i elevernas tankar och erfarenheter.

Ett genomgående tema i elevintervjuerna var att eleverna i hög grad uppskattar eget arbete, att planera själva och att få den undervisning som de har behov av.

3.5 Skolans resultat och betygssättning

De nationella ämnesproven i år 9 har genomförts. Skolan har redovisat sammanställningar över de senaste provresultaten, vilka visar att 93 procent av eleverna har uppnått nivån godkänd i svenska, 97 procent i engelska och 88 procent i matematik.

Enligt Skolverkets statistik nådde 54 procent av alla elever vid Kunskapsskolan i Botkyrka målen i årskurs 9 i samtliga ämnen våren 2004, vilket understiger det förväntade värdet enligt Skolverkets analysverktyg SALSA¹ med 27 procentenheter. Rikssnittet för elever i årskurs 9 som nådde målen 2004 var 76 procent. Enligt rektorn har betygen vid skolan legat väl lågt i förhållande till bl.a. elevernas resultat på de nationella ämnesproven.

Kunskapsskolan i Botkyrka har Skolverkets medgivande att utfärda betyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Kunskapsskolan har lokalt konkretiserade betygskriterier i samtliga ämnen. I de ämnesintegrerade kursämnena väljer eleven ambitionsnivå genom att välja blå, röd eller svart pist. Pistvalet motsvarar betygskriterier för G, VG och MVG i respektive ämne. Inom de fyra stegämnena innehåller varje steg mål som leder mot de nationella målen. Målen på steg 1-20 innehåller de kunskaper som alla skall uppnå och som motsvarar godkänt betyg efter skolår 9. Steg 21-35 rymmer mer avancerade kunskapsmål som motsvarar kriterierna för högre betyg. Genom ytterligare påbyggnadssteg kan elever som nått upp till kunskapsmålen på steg 35 erbjudas möjlighet att arbeta vidare med gymnasieskolans A-kurser.

Andelen elever i årskurs 9, vid Kunskapsskolan i Botkyrka, som våren 2004 var behöriga att söka till nationellt program var 93,6 procent. Genomsnittet vid de kommunala skolorna i Botkyrka kommun var vid samma tidpunkt 82,6 procent. Av Skolverkets betygssammanställning för årskurs 9 våren 2004 vid Kunskapsskolan i Botkyrka framgår att ämnet hem- och konsumentkunskap hade högst andel betyg ”Mycket väl godkänd” av samtliga ämnen. I Skolverkets dokumentation över slutbetyg i grundskolans årskurs 9 år 2004 framgår att 37 procent av eleverna vid Kunskapsskolan i Botkyrka inte nådde målen i moderna språk.

¹ För att få en mer nyanserad bild av skolornas betygsresultat än enbart genom att tillhandahålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser – SALSA. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende ”andel elever som uppnått målen” respektive ”genomsnittligt meritvärde” med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer såsom föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

Lärarna träffas regelbundet i olika ämnesgrupper vid skolan för att diskutera bl.a. bedömningsfrågor. Vid betygssättning av elever finns dels som rutin att ämneslärarna träffas för att gå igenom elevernas betyg i ämnet, dels att handledarna inom respektive arbetslag gemensamt diskuterar varje elevs betyg i årskurs 8 och 9. Betygen sätts av den lärare i arbetslaget som är ansvarig för och undervisande i ämnet. Det framkom i elevintervjun att det rådde en otydlighet för eleverna vilken lärare som var betygssättande i respektive ämne. Betygen i hem- och konsumentkunskap och slöjd sätts av elevens handledare som till stöd har betygsunderlag från kunskapsgårdens lärare och andra lärare som bedömt elevernas prestationer i ämnet. Ingen av handledarna har utbildning för att undervisa i något av dessa två ämnen.

Skolans betygskatalog som Skolverket tog del av vid inspektionsbesöket, var sedan läsåret 2003/04 signerad av lärare och rektor. Tidigare hade inga administrativa rutiner funnits vid skolan kring hanteringen av betygskatalogen. Enligt rektorn finns det numera fungerande administrativa rutiner för att garantera en rättssäker dokumentation vid betygssättning.

Elevens kunskapsutveckling följs upp vid utvecklingssamtalen, som hålls med elever och deras föräldrar två gånger per läsår. Vid utvecklingssamtalen belyses dels elevens sociala utveckling, dels den kunskapsmässiga utvecklingen i förhållande till kursplanernas mål. Samtalen mynnar ut i ett antal mål, såväl kunskapsmässiga som sociala, som sedan följs upp vid nästa utvecklingssamtal. Enligt elever och föräldrar är dessa samtal ett gott stöd för elevens utbildning och ger möjlighet för föräldrarna att ge sina barn god support. Föräldrarna framhåller att de på olika sätt blir väl informerade om de kunskapsmål eleven har att uppnå och sträva efter.

Enligt rektorn har olika basgrupper av elever nått olika resultat som inte varit motiverade. För att komma till rätta med dessa problem har stödinsatser satts in bl.a. genom specialpedagogen och det har också skett en förändring i lärarnas tjänstefördelning.

3.6 Bedömning

Skolverket bedömer att verksamheten vid Kunskapsskolan i Botkyrka övergripande är av god kvalitet och ger kunskaper och färdigheter som motsvarar det offentliga skolväsendets. Utbildningen vid skolan följer ett pedagogiskt koncept som enligt Skolverkets bedömning ger varje elev en grundskoleutbildning anpassad till den enskilde elevens behov och förutsättningar.

Skolverket vill emellertid lyfta fram några områden där verksamheten bör förbättras (förbättringsområden) och ett område där verksamheten måste förbättras (kritikområde).

Förbättringsområden

En viktig förutsättning för att en skola skall kunna ge eleverna kunskaper och färdigheter är att lärarna har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Vid Kunskapsskolan i Botkyrka handhas undervisningen i hem- och konsumentkunskap, bild och slöjd av personal som saknar utbildning avsedd för undervisning i dessa ämnen. Vidare saknas lärarutbildad personal i de moderna språken spanska och franska samt i svenska som andraspråk. Skolverket bedömer att skolan bör fortsätta sin aktiva strävan

efter att öka andelen lärare med utbildning avsedd för undervisning i dessa ämnen i samband med nyrekrytering respektive kompetensutveckling.

Kunskapsskolan i Botkyrka skall vid betygssättningen följa vad som gäller för det offentliga skolväsendet. Enligt 7 kap. 5 § grundskoleförordningen skall betyg sättas av läraren. Vid inspektionsbesöket framkom oklarheter från elevernas sida kring vilken lärare som egentligen sätter betyg i olika ämnen. Skolverket bedömer att Kunskapsskolan i Botkyrka bör se över rutinerna för betygssättning så att det klart framgår vem/vilka som sätter betyg i de olika ämnena.

Enligt läroplanen (Lpo 94), som Kunskapsskolan i Botkyrka sagt sig följa, skall skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel. God tillgång till datorer är en förutsättning för studier enligt kunskapsskolans koncept. På Kunskapsskolan i Botkyrka var det långa väntetider för eleverna att få tillgång till en fungerande dator när de behövde en. Vid Skolverkets besök observerades att studiemiljön stundtals var högljudd och få möjligheter erbjöds för elever att gå undan i enskildhet (se vidare rapportens avsnitt 4.1). Skolan skall under läsåret möjliggöra för fler elever att studera i mindre grupperum och i s.k. tysta rum, men några andra aktiviteter eller strategiska åtgärder för att öka arbetsron vid skolan återgavs inte under inspektionsbesöket. Skolverket bedömer att skolan bör tillhandahålla erforderliga hjälpmedel för studierna och erbjuda en arbetsmiljö så att alla elever känner att de har arbetsro och kan utnyttja studietiden effektivt i skolan.

Kunskapsskolan i Botkyrka har en i förhållande till andra jämförbara skolor hög andel av elever som inte nått målen i samtliga ämnen i årskurs 9, främst beroende på att de inte fått betyg i moderna språk. Huvudmannen bör, enligt Skolverkets bedömning, närmare analysera resultaten och vidta de åtgärder som behövs för att förbättra dessa.

Kritikområde

Undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap bedrivs delvis på Kunskapsgården i Gamleby, delvis på Kunskapsskolan i Botkyrka. Av inspektionen har framkommit att undervisningen i ämnet bygger på att delar av elevernas utbildning överläts till föräldrarna. Enligt Skolverkets bedömning är det inte förenligt med skolförfattningarnas krav att överlåta ansvaret för delar av elevernas utbildning på föräldrarna. Det grundläggande kravet på en likvärdig utbildning kan härigenom komma att åsidosättas.

4 Allmänna mål och värdegrund

4.1 Skolans mål och värdegrund

I skolans verksamhetsplan framgår att skolan prioriterar följande fyra utvecklingsområden läsåret 2004/05;

- satsning på profilgrupper i innebandy och fotboll genom samarbete med Balrog respektive Tullinge triangelpojkar. Regelbunden kontakt med klubbarna för avstämning och utformande av upplägget.

- fler elever skall fullfölja sina studier i moderna språk. Alla basgruppshandledare fokuserar på elevernas språkstudier, påminner och följer upp.
- bättre utnyttjande av närmiljön med t.ex. Alfa-Laval som granne. Studiebesök för medarbetare och elever. Skolan skall arbeta för att eleverna kan få faddrar på Alfa-Laval vilket kan leda till ökat intresse för naturvetenskap.
- förbättra laborationsmöjligheterna som skall uppmuntra eleverna att läsa mer. Skolan skall bygga upp ett mindre bokbestånd för de elever som inte förmår ordna egen litteratur. Hela skolan skall läsa regelbundet.

Vid en genomförd enkätundersökning i februari 2004 framkom att ungefär hälften av eleverna vid skolan tyckte att de kan få arbetsro i skolan (49 procent). I verksamhetsplanen står angivet att fokus måste läggas på att skapa arbetsro och att eleverna skall uppleva att de får stöd och hjälp i sitt arbete. Vid Skolverkets besök observerades att studiemiljön stundtals var högljudd och få möjligheter erbjöds för elever att gå undan i enskildhet. Skolan skall under läsåret möjliggöra för eleverna att studera i s.k. tysta rum och små grupprum tillhörande basgruppsrummen, men några andra aktiviteter eller strategiska åtgärder för att öka arbetsron vid skolan återgavs inte under inspektionsbesöket.

Rektorn och de intervjuade lärarna menar att skolans arbetssätt ger god personkännedom för alla på skolan vilket ger en samhörighetskänsla. Vid skolan finns en dokumenterad tydlighet i förhållningssättet gentemot varandra genom de trivselregler som elever och lärare tillsammans har arbetat fram på skolan. I samtal med elever visades uppskattning att etik och förhållningssätt ingår i de flesta kurser, på så sätt levandegörs diskussioner och ställningstaganden kontinuerligt.

4.2 Skolans arbete mot kränkande behandling och för jämställdhet

Intervjun med lärarna visade att de är uppmärksamma på tecken på att en elev mobbas eller kränks på något annat vis. När de ser ett olämpligt beteende ingriper de snabbt och kraftfullt. Vid behov kan åtgärdsprogram upprättas för inblandade elever. Huvudintrycket av elevintervjuerna var att mobbning eller annan kränkande behandling förekommer i liten utsträckning på Kunskapsskolan i Botkyrka. Många elever ansåg att det var mycket mindre trakasserier på Kunskapsskolan i Botkyrka jämfört med den skola som de hade gått i tidigare. Eleverna kände sig trygga i skolan och de kände sig respekterade av sina lärare. Skolan har en organiserad verksamhet med kamratstödjare. Ingen av de intervjuade föräldrarna ansåg att kränkningar var något stort problem på skolan. De framhöll att de terminsvis återkommande veckorna på Kunskapsgården i Gamleby har en viktig funktion för det sociala samspelet. Enligt rektorn är skolans öppna lokaler och att lärarna finns på skolan hela dagen faktorer som bidragit till att det inte förekommer kränkande behandling i så stor omfattning.

Kunskapsskolan i Botkyrka har uppvisat en handlingsplan mot mobbning och kränkande särbehandling. Den har enligt rektorn bara varit känd bland skolans personal och skall nu utgå.

Huvudmannen för Kunskapsskolan i Botkyrka har under inspektionsprocessen kommit ut med uppdaterade riktlinjer till de enskilda skolorna, som också uppvisats för Skolverket, om vad ett handlingsprogram vid kränkande behandling skall innehålla. I riktlinjerna

hänvisas till läroplanen och arbetsmiljölagen och det är det vidare begreppet kränkande behandling som omfattar alla på skolan som i fortsättningen skall användas.

Skolans personal är medveten om anmälningsskyldigheten enligt socialtjänstlagen (2001:453). Rutiner för att anmäla finns vid skolan och enligt skolsköterskan har också skolan gjort 1 – 2 anmälningar per år.

4.3 Elevernas ansvar och inflytande

Vid Skolverkets inspektionsbesök gavs exempel på att den enskilda eleven, inom ramen för kunskapsskolornas koncept, till stor del kan påverka undervisningens innehåll, svårighetsgrad och arbetssätt. Eleverna är väl införstådda med mål och betygskriterier. Det pedagogiska upplägget erbjuder ett stort mått av eget ansvar och egen planering.

Skolan har gemensamma trivselregler som eleverna får vara med att utforma. Eleverna ges via basgruppsråd och elevråd möjlighet att väcka frågor och diskussioner om skolsituationen. Elevrådets ordförande och sekreterare deltar varannan vecka vid möten i skolans ledningsgrupp. En elev från skolans elevråd deltar i det ”centrala elevrådet” som är ett centralt organ för elevinflytande där samtliga kunskapsskolor finns representerade. Tanken är att eleverna skall diskutera skolövergripande och skolspecifika frågor samt vara remissinstans i utvecklingsarbetet med Kunskapsportalen.

Elevskyddsombud finns på skolan och deltar bl.a. arbetsmiljökommittén.

4.4 Allsidighet och saklighet i undervisningen

Undervisningen utgår från skolförfattningarna och de lokalt konkretiserade kursplanerna. Eleverna har tillgång till tidsenliga och allsidiga läromedel. Det finns tillgång till uppslagsverk och facklitteratur på skolan och nyhetssändningar från TV ses och diskuteras varje skoldag.

4.5 Elever i behov av särskilt stöd

Skolans arbetssätt gör att det snabbt kan upptäckas om en elev har svårigheter och är i behov av särskilt stöd. För en sådan elev upprättas ett åtgärdsprogram som utvärderas med regelbundenhet. Vid skolan finns ett elevvårdsteam och elevvårdskonferenser anordnas vid behov. Elevens handledare ansvarar för upprättande av åtgärdsprogram samt utvärdering i samverkan med specialpedagogen vid skolan. Åtgärdsprogram upprättas tillsammans med elev och förälder. Vid Skolverkets inspektionsbesök, fanns det 55 upprättade åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammen har hittills varierat i utformning på skolan men kommer enligt rektorn att framgent ges en mer enhetlig utformning. Vid behov remitteras eleven vidare till extern utredning i samverkan med föräldrar, elevvårdsteam och skolläkare. Specialpedagogen har ett övergripande ansvar för elever i behov av stöd och arbetar systematiskt och regelbundet med genomgångar av skolans elever, vilket ger en god kontroll och överblick enligt skolsköterskan och rektorn.

På skolan finns s.k. grön tid respektive gul tid hos specialpedagogen. Syftet med grön tid är att ge berörda elev arbetsro och förutsättningar att uppnå målen i relevanta ämnen. Undervisningen är anpassad till varje elevs individuella behov och vid Skolverkets besök

omfattades ca 20-30 elever. Gul tid erbjuds till elever i behov av elever i behov av specialpedagogiskt stöd exempelvis elever med dyslexi.

4.6 Skolans kontakt med hem, samhälle och arbetsliv

En av hörnpelarna i samarbetet mellan skolan och hemmen är loggboken, som eleverna skall ta med sig hem en gång i veckan. I den kan föräldrarna ta del av handledarnas kommentarer till eleven och föräldrarna förväntas signera i boken då de har tagit del av innehållet. Två gånger per läsår inbjuds föräldrarna tillsammans med sitt barn till utvecklingssamtal med barnets personliga handledare. Vid behov hålls sådana samtal oftare.

De intervjuade föräldrarna upplevde att lärarna har mycket god kännedom om eleverna och att de håller en aktiv kontakt med hemmen kring barnens skolgång. De menade vidare att eleverna får en individanpassad utbildning och genom loggboken och kunskapsportalen är målen lättillgängliga, vilket underlättar deras delaktighet.

Föräldrarna ges möjlighet att ge sina synpunkter på verksamheten i en årligen återkommande utvärdering.

Skolan har regelbundna föräldramöten, både för hela skolan och i mindre konstellationer. En form av föräldrautbildning anordnas i början av varje verksamhetsår om hur Kunskapsskolans koncept är upplagt och hur "Kunskapsporten" fungerar. "Skolchefsbrev" skickas regelbundet till hemmet och de finns dessutom tillgängliga på skolans hemsida.

Vid Skolverkets besök fanns ett föräldraråd vid skolan som regelbundet informeras om och diskuterar aktuella frågor vid skolan. Föräldrarådsmötena är öppna för alla.

Skolans kontakter med omvärlden sker på olika sätt, bl.a. har eleverna i årskurs 6, 8 och 9 möjlighet till praktisk arbetslivsorientering (prao). Studiebesök i olika form genomförs med regelbundenhet.

4.7 Bedömning

Skolverket bedömer att Kunskapsskolan i Botkyrka uppfyller författningarnas krav på att utbildningen skall motsvara de allmänna mål och den värdegrund som ligger till grund för utbildning inom det offentliga skolväsendet. Enligt Skolverkets bedömning erbjuds eleverna vid Kunskapsskolan i Botkyrka mycket goda möjligheter att ta ansvar och ha inflytande över sin utbildning. Eleverna har inflytande både på utbildningens innehåll och på studietakten. Det gemensamma elevinflytandet över verksamheten på Kunskapsskolan i Botkyrka organiseras på ett systematiskt sätt med bl.a. elevrepresentation i skolans ledningsgrupp. Både elever och föräldrar har en kontinuerlig kontakt med handledarna och eventuella problem kan ofta lösas genom tidiga insatser. Skolverket bedömer sammantaget att skolan bedriver ett aktivt värdegrundsarbete av god kvalitet.

5 Skolans kvalitetsarbete

5.1 Skolans arbete med kvalitetsfrågor

Kunskapsskolan i Botkyrka har sedan den startade deltagit i huvudmannens företagsgemensamma och årliga kvalitetsundersökning av verksamheten. Kvalitetsundersökningen

mäter resultaten på skolnivå respektive företagsnivå inom områdena arbetssätt, nöjdhet och arbetsro, organisation, pedagogiska mål, elevomsättning samt ekonomi. Kvalitetsundersökningen har formen av enkäter till elever, föräldrar och personal.

Resultaten för Kunskapsskolan i Botkyrka har dels redovisats vid personalkonferenser, dels vid föräldramöten. Däremot har resultaten inte redovisats för eleverna på skolan. Skolans resultat utvärderas genom kvalitetsundersökningens resultat, genom resultaten från de nationella ämnesproven samt betygssammanställningar. Bedömningen av skolans måluppfyllelse utifrån verksamhetsplanen för läsåret 2004/05 planeras ske vid huvudmannens kvalitetsundersökning under våren 2005.

5.2 Skolans kvalitetsredovisning

Kunskapsskolan i Botkyrka har uppvisat en kvalitetsredovisning avseende läsåret 2003/04 innehållande målformuleringar, strategier och aktiviteter. Den saknar beskrivning av måluppfyllelse. Den var varken känd bland föräldrar eller elever. Ingen ytterligare kvalitetsredovisning har därefter upprättats vid skolan.

Huvudmannen för Kunskapsskolan i Botkyrka har under inspektionsrapportens handläggning inkommit med en mall samt anvisningar för hur kvalitetsredovisningar skall utformas för samtliga kunskapsskolor från och med läsåret 2005/06. Kunskapsskolornas kvalitetsredovisningar skall upprättas läsårsvis och innehålla en bedömning av i vilken mån målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. En sådan kvalitetsredovisning, med mål, analys av måluppfyllelse och åtgärder, skall utgöra delar i en kontinuerlig utvecklingsprocess för respektive skola.

5.3 Bedömning

Skolverket bedömer att skolan följer upp och utvecklar sin verksamhet med adekvata metoder. Skolans resultat och utvecklingsområden bör dock i större utsträckning presenteras för föräldrar och andra intressenter.

Fristående skolor skall liksom offentliga skolor årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. En sådan kvalitetsredovisning utgör delar i en kontinuerlig utvecklingsprocess.

Skolan har hittills inte utarbetat någon kvalitetsredovisning som uppfyller kraven i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet. Skolverket förutsätter att Kunskapsskolan i Botkyrka kommer att följa de anvisningar som huvudmannen har utarbetat om hur skolans kvalitetsredovisning skall utformas och därmed uppfylla kraven.